

**Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία
18^{ος} – 20^{ος} αιώνας
Μάθημα 11ο**

**Εαρινό Εξάμηνο
Παιδαγωγική Σχολή Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης
Κουσερή Γεωργία**

Μεταπολίτευση

- **1974: τομή, αλλαγή του πολιτεύματος, αποκατάσταση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας**
- Είναι η περίοδος κατά την οποία αποκαταστάθηκε η κοινοβουλευτική δημοκρατία
- Κατάργηση της μοναρχίας με δημοψήφισμα
- Νέο Σύνταγμα το πιο φιλελεύθερο στην ιστορία της χώρας
- Μονιμοποιήθηκε το ΚΚΕ και σταμάτησαν οι διώξεις των αντιφρονούντων καθώς νόμος του 1947 το είχε θέσει εκτός νόμου.
- Αποκατάσταση των πολιτικών ελευθεριών και των δικαιωμάτων των πολιτών, καταργήθηκε επίσης η λογοκρισία

Κωνσταντίνος Καραμανλής

- Ο Καραμανλής θα έρθει για να αναμορφώσει τους πολιτικούς θεσμούς. Θα νομιμοποιήσει το ΚΚΕ και θα καταργήσει τη μοναρχία.
- Καταδικάστηκαν τα στελέχη της χούντας λογοδοτώντας για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Βασικό χαρακτηριστικό, ωστόσο, παραμένει ο δικομματισμός:

- Φιλοβασιλικό (ΕΡΕ 1956 Καραμανλής και Νέα Δημοκρατία)
- Αντιβασιλικό στρατόπεδο (ΕΚ 1961 Παπανδρέου και ΠΑΣΟΚ)
- Άλλα κόμματα: ΕΔΑ, ΚΚΕ, ΚΕΝΤΡΟ, ΠΑΣΟΚ
- ΚΚΕ: εσωστρεφές κόμμα που δεν μπόρεσε να γίνει εξουσία
- Το ΠΑΣΟΚ θα αναλάβει μετά το 1981
- Το σύνταγμα του 1974 καθιέρωσε την προεδρευομένη δημοκρατία

Προβλήματα

1^ο Κυπριακό: Ήταν το τραύμα της μεταπολίτευσης σύμφωνα με τον Λιάκο (2019)

- Με την αλλαγή της προεδρίας του Νίξον στις 14/8/74 έχουμε εκ νέου εισβολή των Τούρκων
- Η Ελλάδα αποχωρεί από το ΝΑΤΟ

2^ο Άλλο πρόβλημα είναι η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης στο Αιγαίο.

3^ο Στρατός: εκδημοκρατισμός και εκσυγχρονισμός

- Ο Καραμανλής τιμώρησε τους αρχηγούς του πραξικοπήματος για εσχάτη προδοσία
- Αποχουντοποίηση δεν έγινε παρά μόνο από τους φοιτητές στο πανεπιστήμιο

Αναμόρφωση του πολιτικού πεδίου

- Στις εκλογές του 1974 κερδίζει ο Καραμανλής ενώ ο Παπανδρέου τις επόμενες δεκαετίες κάνει πιο αντιπροσωπευτική την παρουσία του για να επικρατήσει στις εκλογές του 1981.

Πώς εντάχθηκε η Ελλάδα στην ΕΟΚ;

- 1980: Η ένταξη πραγματοποιήθηκε περισσότερο για πολιτικούς λόγους παρά για οικονομικούς
- Προσπάθεια να αποδοθεί μια σταθερότητα για την ταυτότητα και τη θέση της στον κόσμο
- Η ΕΟΚ ήταν θα λέγαμε ένα εν δυνάμει ομοσπονδιακό κράτος.

Η ελληνική κοινωνία μεταπολεμικά

- Η ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ
- ΠΥΛΩΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ
- ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕ ΚΡΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ
- ΓΕΩΡΓΙΑ
- Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΜΕΣΑΙΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ
- ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ
- ΟΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- Βιβλιογραφία

➤ Η ΦΥΓΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΑΠΟ: (την χώρα μας)

- ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ(Βόρεια Ελλάδα, νησιά)
 - ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ(ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Ευρωπαϊκές χώρες)
 - 1950-1970 σημειώθηκε Ευρωπαϊκή μετανάστευση (Νότο->Βορρά) (Γερμανία)
- ΛΟΓΟΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ α)Εργατική δύναμη β) ορυχεία/εργοστάσια γ)συγγενικά πρόσωπα

ΠΡΟΣ: (την χώρα μας)

- ΑΙΓΥΠΤΟΣ(πόλεμοι, δυσκολία προσαρμογής)
 - ΤΟΥΡΚΙΑ(Συνθήκη Λωζάννης 1923)
- ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ -διαφορετικά επαγγέλματα
-εποχή ανάπτυξης, εξομάλυνε την κρίση
-λείανε βαθμίδα κοινωνικής διαφοροποίησης

Η μετακίνηση των Ελλήνων προς την
Γερμανία και άλλες χώρες του εξωτερικού,
όπου αποχαιρετούν τους δικούς τους
ανθρώπους.

Οικονομικές συνέπειες της μεταπολίτευσης

- Παγκόσμια ύφεση ως αποτέλεσμα της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης του 1973
- 1974: πενθήμερη εργασία των σαράντα ωρών
- Και αντιστροφή των μεταναστευτικών ροών που σήμαινε και περιορισμό των εμβασμάτων
- Β' πετρελαϊκή κρίση 1979: απότομη αύξηση του πληθωρισμού με αποτέλεσμα τη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής και την αύξηση των επιτοκίων.
- Η ΝΔ προσπάθησε να ασκήσει πολιτικές συγκράτησης του πληθωρισμού με επιβράδυνση των ρυθμών οικονομικής μεγέθυνσης.
- Ωστόσο, το βιοτικό επίπεδο καλυτερεύει με το 22% των σπιτιών να κατασκευάζεται μεταξύ 1971- 1980
- Επιστροφή των Gastarbeiters (φιλοξενούμενοι εργάτες)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

ΣΧΕΔΙΑ:

- Κομμουνιστών(δανεισμός ΔΝΤ)
- Αμερικανών (δημιουργία κεφαλαίου) Σχέδιο Μάρσαλ

Εξωτερική βοήθεια:

- ❑ κατά την περίοδο της κατοχής(1945-1946) από UNRRA (οργανισμός αποκατάστασης και περίθαλψης τον ΗΠΑ)
- ❑ 1945-1946 από Αγγλία (οικονομική και στρατιωτική βοήθεια)
- ❑ Αμερικάνικη βοήθεια με το σχέδιο Μάρσαλ, που ήταν εμπνευσμένο από το σχέδιο Μόνε

Στην Ελλάδα κυριαρχούσε η δυαδική εξουσία, ήταν μια συνδυαστική πολιτική που αποτελούνταν από κατάργηση προϋπολογισμού και μεταρρυθμίσεις.

Το 1950 οι ρυθμοί της χώρας είχαν επανέλθει σε προπολεμικά επίπεδα:

- Χρηματοδοτήθηκαν ελλείματα δημοσίου και εμπορίου
- Επιδιορθώθηκαν οι καταστροφές (δρόμοι , λιμάνια, υποδομές δημοσίου)
 - Εξαλείφθηκε η ελονοσία

Παρόλα αυτά, οι ξένες χώρες είχαν αμφιβολίες, ανησυχίες και κυριαρχούσε φόβος για την αποτυχία της χώρας.

ΠΥΛΩΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

Στην Ελλάδα
δημιουργήθηκαν οι
πρώτες υποδομές:

❖ ΔΕΗ (μέχρι το 1980 τα
νησιά και τα ορεινά
είχαν ηλεκτρισμό)

Πρώτη φορά στην
Ελλάδα ήρθε ο
ηλεκτρισμός το 1925
από την Αγγλία, χωρίς
μεγάλη επιτυχία.

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

❖ ΟΤΕ

- ❖ PHILPS
- ❖ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ(κ.α.)

ΝΑΥΤΙΛΙΑ-ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- ΕΦΟΠΛΙΣΤΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ (ΝΙΑΡΧΟΣ) (1952-1962)

- ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ (ΩΝΑΣΗΣ) (1957)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕ ΚΡΑΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Στην Ελλάδα:

- Κυριαρχούσε νομισματική σταθερότητα (στηριζόταν από εθνική και τράπεζα Ελλάδος)

i. **ΙΚΑ(1930)**

ii. **ΟΓΑ(1961)**

Επιδότηθηκαν : βιομηχανία, εμπόριο, τουρισμός

ΓΕΩΡΓΙΑ

Η γεωργία συνέχισε να αποτελεί μια οικογενειακή επιχείρηση στη χώρας μας.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

➤ ΜΙΚΡΟΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ:

- I. Αυτοαπασχολούμενοι
- II. Οικογενειακές επιχειρήσεις
- III. Οικογενειακός τουρισμός

➤ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΣΤΡΩΜΑΤΑ

- i. Μεροκαματιάρηδες(φτωχοί)
- ii. Δημόσιοι υπάλληλοι (μεσαία τάξη)
- iii. Εφοπλιστές (πλούσιοι)

ΑΝΟΔΟΣ ΣΤΡΩΜΜΑΤΩΝ

(II)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ :

○1959

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ(ΑΘΗΝΑ
/ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)

○1973 ΚΑΤΕ-ΤΕΙ

○1960 επιθυμία για
εκπαίδευση

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ(III)

Η πρώτη τηλεόραση
στα χωριά ήρθε το
1960.

Επίσης, η γυναίκα
εκσυγχρονίστηκε και
άρχισε να δουλεύει
έστω και μέχρι να
παντρευτεί.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (=ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ)

- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
- ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ
- ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ
ΤΑΙΝΙΕΣ
- ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ(II)

➤ ΚΕΡΚΥΡΑ

➤ ΡΟΔΟΣ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ(ΙΙΙ)

□ ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Απειλούνταν τα ήθη και τα έθιμα

□ ΘΕΤΙΚΑ

Απορρόφησε την ανεργία 1972-1973

Μακροχρόνια κάμψη της βιομηχανίας

Ενίσχυσε την «πολυσθένεια» της Ελληνικής οικογένειας

Αναβάθμιση των ρόλων των γυναικών

□ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Η Ελληνική Οικονομία βγήκε στο διεθνή ανταγωνισμό

Απορρύθμιση της προστατευτικής νομοθεσίας

ΟΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΕΝ αυξανόταν η αγροτική παραγωγή και η βιομηχανική παραγωγή.

Στις εισαγωγές και εξαγωγές κυριαρχούσε ασυμμετρία.

Η αμερικάνικη βοήθεια ανταλλάχθηκε με τα εμβάσματα των Ελλήνων μεταναστών.

Αντιπληθωριστική πολιτική:

A. Αδυναμία πιστοδότησης

B. Αποτελμάτωση οικονομίας και ανεργία οικοδομών

ΟΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ(II)

Συμπίπτει η αποσύνδεση δολαρίου με χρυσού & σταθερές ισοτιμίες.

Άλλη πολιτική:

- i. Μείωση κρατικών ελέγχων & φορολογίας
- ii. Επέκταση χρηματοδότησης: α) τουριστικές, β) οικοδομικές επιχειρήσεις

1972-> οικονομική κρίση

Τέλος της δικτατορίας

Τέλος (20ετής) οικονομικής ανάπτυξης.

Έκρηξη προσδοκιών

- Περισσότερη και καλύτερη κατανάλωση καθώς και κοινωνική προστασία ζητά η μεσαία τάξη
- Η ΝΔ άσκησε προστατευτισμό και πιστωτικό παρεμβατισμό και κρατικοποιήσεις προβληματικών βιομηχανιών
- Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την επιβάρυνση των τραπεζών με επισφαλή δάνεια
- 1980: Χρυσή εποχή για τα εργοστασιακά συνδικάτα
- Στροφή προς ευέλικτες μικρές επιχειρήσεις
- 75-85: κρατικός παρεμβατισμός στην οικονομία
- 85-96: σοσιαλδημοκρατική- τεχνοκρατική προσέγγιση
- 96-2001: οικονομική προσέγγιση και ευρωπαϊκή Ένωση

Ανδρέας Παπανδρέου

Ανδρέας Παπανδρέου

- Γιος του Γ. Παπανδρέου, σπούδασε στις ΗΠΑ και στη συνέχεια εργάστηκε ως ακαδημαϊκός εκεί αλλά και στον Καναδά και στη Σουηδία. Ήταν ευαγγελιστής όχι της δεξιάς και της αριστεράς αλλά του σοσιαλισμού.
- Αν και προοδευτικός έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ως πατερναλιστής, αυταρχικός, συγκεντρωτικός.
- Χρησιμοποιούσε εκφράσεις όπως «η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες»
- Λαϊκιστής ηγέτης προσωποπαγούς κόμματος παρά σοσιαλδημοκράτης.
- Απευθύνθηκε σε ένα ετερογενές εκλογικό σώμα
- Απευθυνόταν στον λαό αντί στην εργατική τάξη
- Ήταν μια διχαστική προσωπικότητα (είχε φίλους και εχθρούς)
- Αναδιανομή του πλούτου από τους πιο ανοργάνωτους και ανίσχυρους (Ιδ. Υπαλλήλους, άνεργους, νέους και μετανάστες) στους πιο οργανωμένους και ισχυρούς (ΔΕΚΟ, δημόσιοι υπάλληλοι, Ελ. Επαγγελματίες)

Ελληνικός σοσιαλισμός

- Το ΠΑΣΟΚ (διακήρυξη 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1974) κυβέρνησε σχεδόν 20 χρόνια και σφράγισε τη μεταπολίτευση
- ήταν ένα πολυσυλλεκτικό κόμμα
- Ταυτίστηκε με την ανερχόμενη τάξη των μικροαστών και μη προνομιούχων
- Λειτουργία κόμματος: ελληνικό μαζικό κόμμα εξουσίας με εθνικό δίκτυο τοπικών οργανώσεων
- Γενικά αναβάθμισε τις πελατειακές σχέσεις (ρουσφέτια)
- Ληλάτησε τα σύμβολα των κομμουνιστών(πχ. Κληρονομιά Εαμικής αντίστασης) και απενοχοποίησε τον αδελφοκτόνο πόλεμο
- 1975-1985: Επαναπατρισμός πολιτικών προσφύγων
- 1981: καταστροφή εκατομμυρίων φακέλων παρακολούθησης
- Εισαγωγή θεσμών συμμετοχικής δημοκρατίας και αποκέντρωσης αποφάσεων

Πώς άλλαξε την Ελλάδα;

- Ενώ ο Παπανδρέου αρχικά ήταν αντιαμερικανιστής στη συνέχεια μετρίασε το λόγο του ως προς το ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ
- Άσκησε κεντροαριστερή οικονομική πολιτική
- Πραγματοποίησε τον εκσυγχρονισμό του οικογενειακού δικαίου και τη ισότητα των δύο φύλων
- Εκμεταλλεύτηκε τις αντιδυτικές τάσεις μέρους του εκλογικού σώματος
- Προχώρησε σε μια πιο κλασική κεντροαριστερή θέση του κόμματος και μια Ελλάδα δεμένη με την Ευρώπη
- Η δημοκρατία ήταν μια αδήριτη πραγματικότητα

Κράτος πρόνοιας

- 1981-5 Αυγερινός και Γεννηματάς ΕΣΥ

Παιδεία

- 1981: Μάθε παιδί μου γράμματα (ταινία)
- 1976: Ράλλης εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση
- 1981: Κατάργηση εξετάσεων στο Γυμνάσιο και το Λύκειο και τα αρχαία από μετάφραση (εποχή μαζικής εκπαίδευσης)
- Απαγόρευση σχολικής ποδιάς
- Μαθητικές κοινότητες (πρόπλασμα δημοκρατίας για εφήβους)
- Ο ρόλος του διευθυντή υποβαθμίζεται και ο σύλλογος έχει μεγαλύτερη δύναμη
- Γιορτή δημοκρατίας στο σχολείο η 17^η Νοέμβρη
- Καθιερώθηκε αντίστοιχη πορεία και κάθε επέτειος έφερνε το ίδιο ερώτημα: Το Πολυτεχνείο δικαιώθηκε ή έμεινε ακόμη ανεκπλήρωτο;
- Νέα μαθήματα στα προγράμματα σπουδών
- Εκδημοκρατισμός της εκπαίδευσης σε βάρος της πειθαρχίας και της αριστείας

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- Αρνητικές επιπτώσεις της ελληνικής γραφειοκρατίας (άνοδος κομματισμού, κατάρρευση επαγγελματισμού, πτώση της ποιότητας της δημόσιας διοίκησης)
- Έκθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2011: ακατάλληλη διοίκηση, κακή συνεργασία
- Χαμηλό επίπεδο εμπιστοσύνης των πολιτών προς κρατικούς θεσμούς

Παρακμή της δημόσιας διοίκησης

- 1965: πόρισμα για την δημόσια διοίκηση αναφέρει ότι είναι περίπλοκη, βραδυκίνητη, αναποτελεσματική και χαρακτηρίζεται από ανεπάρκεια ανθρωπίνου κεφαλαίου, με πελατειακές σχέσεις και κρούσματα νεποτισμού
- Ν. 1320 (1983): όριζε ότι οι γενικοί γραμματείς του δημοσίου θα είναι διορισμένοι από το κυβερνών κόμμα
- Οι προσλήψεις των δημοσίων υπαλλήλων μετατράπηκαν σε κομματικό εργαλείο
- Ν. 1505/ 1984 ενιαίο μισθολόγιο (σε σχέση με τα χρόνια υπηρεσίας)
- Ν. 1586/ 1986 ενιαία ιεραρχική δομή (αποσύνδεση θέσης υπαλλήλων στη διοικητική ιεραρχία από το επίπεδο ευθύνης που τους αναλογούσε

Πώς επέδρασε ο λαϊκισμός στις κοινωνικές και οικονομικές συμπεριφορές;

- Έντονος κολεκτιβισμός και άκρατος ατομικισμός
- Επικράτηση συμπεριφορών οργανωμένης προσοδοθηρίας που παρατηρήθηκε ιδίως μετά τη δεκαετία του 1980/ νομιμοποίηση και εκσυγχρονισμός της προσοδοθηρίας
- Αυτές τις λογικές στις υιοθέτησε και η ΝΔ
- Αύξηση ημερομισθίων και μισθών για να αντιμετωπιστεί ο καλπάζων πληθωρισμός (συνταξιούχοι, κοινωνικός τουρισμός, ΕΣΥ), αύξηση εξωτερικού δανεισμού, εισροή πόρων από την ΕΟΚ για κατανάλωση και όχι για σύγκλιση της οικονομίας.
- Γενικά παρατηρήθηκε κάμψη της οικονομικής ανταγωνιστικότητας μαζί με υψηλά επιτόκια, πληθωρισμός
- Όλα αυτά απομάκρυναν τις ξένες επενδύσεις , οδήγησαν σε αδιέξοδο και λιτότητα από το 1985-1989.
- 1989 ΝΔ+ ΚΚΕ
- Νοέμβρης 1990 ΝΔ+ ΠΑΣΟΚ+ ΚΚΕ

Πώς ξέφυγε η χώρα από το οικονομικό τέλμα;

- Δεκαετία 1980 ανεξέλεγκτος πληθωρισμός, υψηλό δημόσιο χρέος, κρίση ισοζυγίου πληρωμών
- Το 1996 πεθαίνει ο Παπανδρέου
- **Αναλαμβάνει ο ΣΗΜΙΤΗΣ**
- Ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ)

- Ιδιωτικοποιήσεις
- Απελευθέρωση χρηματοπιστωτικού συστήματος
- Απελευθέρωση τηλεπικοινωνιών
- 1989= κατάρρευση κουμμουνιστικών καθεστώτων και άνοιγμα Βαλκανικών χωρών
- 2001 υιοθέτηση κοινού ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος
- Δεκέμβρης του 2008: Νέα γενιά ακροαριστερών τρομοκρατικών οργανώσεων

Ποια ήταν η κουλτούρα της Μεταπολίτευσης;

- Η κουλτούρα της Μεταπολίτευσης ήταν ένα σύνθετο φαινόμενο
- Σαφής μετακίνηση ιδεών και αξιών της κοινωνίας προς τα αριστερά
- Πανεπιστήμια: τόποι πολιτικής ζύμωσης
- Επικράτησε ο αντιμερικανισμός λόγω της Χούντας
- Η νεολαία ήταν ανερχόμενη και μορφωμένη (συμμετοχή στην ανώτατη εκπαίδευση), ρομαντική και φιλόδοξη που είχε ως ιδανικά την σεξουαλική επανάσταση και έναν ηδονιστικό τρόπο ζωής.
- Γυναικείες οργανώσεις αναδεικνύονται και διεκδικούν «Δεν είμαι του πατρός μου, δεν είμαι του ανδρός μου, θέλω να είμαι ο εαυτός μου»
- Περιοδικά: Σκούπα, Δίνη, Κατίνα: έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση των στερεοτύπων
- 1981: Κατάργηση ν. 4000 περί τεντιμποισμού
- Αμφί 1978-1990: Ομοερωτικότητα

Σύνδεση θεάτρου, κινηματογράφου, μουσικής, λογοτεχνίας, φιλοσοφικών αναζητήσεων με τον πολιτικό ακτιβισμό (έτσι η πολιτική αποκτούσε πολιτισμικό περιεχόμενο)

- Σαββόπουλος, Μαρκόπουλος, Ξυλούρης, Νταλάρας, Μικρούτσικος (συναυλίες με λαϊκό πνεύμα και αγωνιστικό παλμό εναντίον της καταναλωτικής κουλτούρας, της απολίτικης διασκέδασης, του αμερικάνικου τρόπου ζωής)
- Παρόλα αυτά ο άκρατος καταναλωτισμός ήταν χαρακτηριστικό της τότε κοινωνίας
- Η θέση της θρησκείας στην κοινωνία είχε θεσμική και συμβολική ισχύ και καθόριζε την εθνική ταυτότητα
- Εκδοτική έκρηξη
- Ελεύθερο θέατρο (Το μεγάλο μας τσίρκο)
- Λογοτεχνία (Ρωμιοσύνη)
- Κινηματογράφος
- Δημόσια Ιστορία
- Γενικά η νεολαία ζούσε την πολιτικοποίηση ως εμπειρία ζωής

Ας κρατήσουν οι χοροί Σαββόπουλος 1983

- Ας κρατήσουν οι χοροί
και θα βρούμε αλλιώςτικα
στέκια επαρχιώτικα βρε
ώσπου η σύναξις αυτή
σαν χωριό αυτόνομο να ξεδιπλωθεί

Μέχρι τα ουράνια σώματα
με πομπούς και με κεραίες
φτιάχνουν οι Έλληνες κυκλώματα
κι ιστορία οι παρέες

Κάνει ο Γιώργος την αρχή
είμαστε δεν είμαστε
τίποτα δεν είμαστε βρε
κι ο Γιαννάκης τραγουδεί
άμα είναι όλα άγραφα κάτι θα βγει

Και στις νύχτας το λαμπάδιασμα
να κι ο Άλκης ο μικρός μας
για να σμίξει παλιές
κι αναμμένες τροχιές
με το ροκ του μέλλοντός μας

Ο ουρανός είναι φωτιές
ανεμομαζώματα
σπίθες και κυκλώματα βρε
και παρέες λαμπερές
το καθρεφτισμά τους στις
ακρογιαλιές

- Κι είτε με τις αρχαιότητες
είτε με ορθοδοξία
των Ελλήνων οι κοινότητες
φτιάχνουν άλλο γαλαξία

Να κι ο Μπάμπης που έχει πιει
κι η Λυδία ντρέπεται
που όλο εκείνη βλέπετε βρε
κι ο Αχιλλέας με τη Ζωή
μπρος στην Πολαρόιντ κοιτούν γελαστοί

Τότε η Έλενα η χορεύτρια
σκύβει στη μεριά του Τάσου
και με μάτια κλειστά
τραγουδούν αγκαλιά
Εθνική Ελλάδος γεια σου

Τι να φταίει η Βουλή
τι να φταιν οι εκπρόσωποι
έρημοι και απρόσωποι βρε
αν πονάει η κεφαλή
φταίει η απρόσωπη αγάπη που `χε βρει

Μα η δικιά μας έχει όνομα
έχει σώμα και θρησκεία
και παππού σε μέρη αυτόνομα
μέσα στην τουρκοκρατία

Να μας έχει ο Θεός γερούς
πάντα ν' ανταμώνουμε
και να ξεφαντώνουμε βρε
με χορούς κυκλωτικούς
κι άλλο τόσο ελεύθερους σαν ποταμούς

Και στις νύχτας το λαμπάδιασμα
να πυκνώνει ο δεσμός μας
και να σμίγει παλιές κι αναμμένες τροχιές
με το ροκ του μέλλοντός μας

Το μεγάλο μας τσίρκο

- ΜΜΕ ΚΑΙ ΚΟΙΝΉ ΓΝΏΜΗ: συμβολικά θεμέλια της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας
- 1990 ιδιωτική τηλεόραση
- Παρόλα αυτά, η ελληνική κοινωνία θα λέγαμε ότι η χαρακτηρίζεται από παραδοσιακό συντηρητισμό προς τη μεταπολιτευτική προοδευτικότητα (ωστόσο κατά βάθος συντηρητική και κομφορμιστική συμπεριφορά)

Θεσμοποίηση πρακτικών συγκρουσιακής πολιτικής και δράσης (απεργίες)

- Απεργίες, πορείες, καταλήψεις, μπλόκα, αποκλεισμοί

Ανάπτυξη εγχώριας ακροαριστερής τρομοκρατίας

- Αναρχικοί: βία ως τελετουργία ενηλικίωσης για διαδοχικές γενιές εφήβων (underground κουλτούρα, punk και rock μουσική)
- Επαναστατικός Λαϊκός Αγώνας
- 17 Νοέμβρη αντάρτικο πόλεων (1975-2002: σκότωσαν 22 άτομα) μικρή εξαιρετικά κλειστή ομάδα που είχε τη δομή μιας εκτεταμένης ελληνικής οικογένειας
- Τα ΜΜΕ του είχαν συμπάθεια και κατανόηση
- Η διάλυσή της το 2002 ήταν συνδυασμός αλλαγής πολιτικής και απλής τύχης (γκρουπούσκουλο ασήμαντων ανθρώπων)

Το τέλος της Μεταπολίτευσης

- Δεκαετία του 1980 τα ανώτερα και μεσαία εισοδηματικά στρώματα μετακινήθηκαν μαζικά προς τα βόρεια και τα παράλια προάστια
- Όλοι απέκτησαν ένα ιδιωτικό αυτοκίνητο
- Νέα πρότυπα και ταυτότητες, κατανάλωση, νέα στυλ ζωής και αλλαγή νοοτροπιών
- **Pasotismo:αδιαφορία για τα κοινωνικά ζητήματα/ Συναυλία Κηλαϊδόνη (Παμε μια βολτα στη Βουλιαγμένη)**
- ΚΛΙΚ 1987: ακριβό ντύσιμο, νυχτερινά κέντρα, αποενοχοποίηση της πολυτέλειας, της απόλαυσης
- Νέα ταυτότητα μοντερνισμού, κοσμοπολιτισμού και επιτυχίας
- Μερκούρη και διεκδίκηση μαρμάρων του Παρθενώνα

Δεκαετία του 1990

- Εποχή Παγκοσμιοποίησης
- Επικράτηση του νεοφιλελευθερισμού
- Ενοποίηση Γερμανίας
- Διάλυση Σοβιετικής Ένωσης και Γιουγκοσλαβίας
- Άνοδος της πολυπολιτισμικότητας
- Συμφωνία του Μπέλφαστ στην Ιρλανδία 1998

Πιο συγκεκριμένα:

- 1989: Αυτοδιάλυση ΕΣΣΔ, Γιουγκοσλαβίας, Ανατ. Γερμανίας, Τσεχοσλοβακίας
- 1990-2000: Πόλεμοι στα δυτικά Βαλκάνια και στις Παρευξείνιες περιοχές
- 6 Γιουγκοσλαβικοί πόλεμοι διαχωρισμού στα 1991-2000 που ξανάφεραν στην Ευρώπη τον πόλεμο= θύματα και μετακινήσεις πληθυσμών με εθνικότητα αλλά χωρίς πατρίδα.
- Αμερική με τον Μπους (πατέρας) 1989-93, Κλίντον 1993-2001, Μπους (γιος) 2001-2009, Ομπάμα (2009-2017)

Στην Ελλάδα:

- 1989: Συνασπισμός ΝΔ+ ΚΚΕ/ ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
- 1990-93 : Κων/νος Μητσοτάκης
- 1991: ανεξαρτητοποίηση της Δημοκρατίας της Μακεδονίας
- 1993-1996: ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου
- 1996: πεθαίνει ο Ανδρέας Παπανδρέου
- 1996-2004: Σημίτης
- 2004- 2009: Κ. Καραμανλής
- 2009-2012: Γ. Παπανδρέου
- 2008: Νεανική εξέγερση μετά τη δολοφονία του έφηβου Αλέξη Γρηγορόπουλου που αποκαλύπτει τα συσσωρευμένα προβλήματα

Δεκαετία του 1990

Ο χώρος της παγκόσμιας οικονομίας απέκτησε νέα δυναμική

- άνοιγμα εθνικών αγορών, ιδιωτικοποιήσεις δημόσιων επιχειρήσεων και κανόνων, αλλαγή κανόνων λειτουργίας της οικονομίας
- Καλωδιακή τηλεόραση
- Παγκόσμιος Ιστός/ Διαδίκτυο

- Κινητή τηλεφωνία
- Σιωπηλή, ριζική μεταβολή
- Λαϊκή μπλογκόσφαιρα
- Συμπυκνωτές κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων
- Διαφθορά: Siemens, Intracom, Κοσκοτάς
- «Διακριτικές πληρωμές»
- «Διαφθορά δεν είναι μόνο η κατάχρηση της δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικούς σκοπούς, αλλά και η παράκαμψη νόμιμων διαδικασιών που θεωρούνται χρονοβόρες ή η επιρροή σε μείζονες πολιτικές επιλογές» Λιάκος, 2019: 541

Βαλκανική κρίση

- 1991:Οι Γιουγκοσλαβικοί πόλεμοι
- Ιστορία: έθνος Σλάβων δημιουργήθηκε το 1918 με ανομοιογενή πληθυσμό (γλώσσες, θρησκευόμενα, κληρονομίες και βιοτικό επίπεδο
- Έξι εμφύλιοι πόλεμοι από το 1991- 1999
- Η δημοκρατία της Μακεδονίας και το Μαυροβούνιο έμειναν έξω από τους πολέμους.

1990-2018: Μακεδονικό ζήτημα

- 1991: Η ομόσπονδη δημοκρατία της Μακεδονίας κήρυξε την ανεξαρτησία της βάζοντας ως σύμβολο στη σημαία της το ταφικό σύμβολο του αρχαίου βασιλείου της Μακεδονίας. Το ζήτημα απασχόλησε την επικαιρότητα μέχρι τη συμφωνία των Πρεσπών το 2018
- Η Ελλάδα δεν αναγνώρισε το κράτος το έκανε όμως ο ΟΗΕ το 1993
- Ελλάδα: Μακεδονία όνομα αρχαιοελληνικό / διαφοροποίηση από τα Σκόπια= Επιχείρημα η αδιάσπαστη συνέχεια του ελληνικού έθνους από την Αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή= η ιστορία κατοχύρωνε τα εθνικά δικαιώματα στην περιοχή αυτή (Βεργίνα 1977-78)

Μετανάστευση

- Ιστορικό φαινόμενο μετακίνησης πληθυσμών: βασική παράμετρος που διαμόρφωσε τη σύγχρονη ιστορία
- Μετανάστες και Πρόσφυγες (εξαναγκαστικό χαρακτήρας επαναπατριsmού/ άσυλο και προστασία)
- Χαρακτηριστικά:
- Μετανάστες για μικρό ή μεγάλο διάστημα
- Μετανάστες κατά φύλα
- Μετανάστες κατά εθνικότητα

- Το 1970 δεν είχαμε ανεργία άρα είχαμε ανάγκη από εργατικά χέρια

Μετανάστες προς ανεύρεση εργασίας:

- Πακιστάν, Φιλιππίνες, Πολωνοί
- Γεωργιανοί, Ουκρανοί, Καζακστάν
- Παλαιστίνιοι και Κούρδοι
- 1990-2000: μπήκαμε στην τροχιά του μεταναστευτικού με 185.000 Βορειοηπειρώτες και 143.000 Ρωσοπόντιους
- 2001 Αφγανιστάν Ιράκ(2003)
- Μετά το 2000 ο ένας στους δέκα είναι μετανάστης στην Ελλάδα
- 2015-16 1 εκ. πρόσφυγες από την Συρία διέσχισαν την Ελλάδα προς την κεντρική Ευρώπη
- Τον Μάρτη του 2016 η Β. Μακεδονία έκλεισε τα σύνορά της και έμειναν στην Ελλάδα 50000 πρόσφυγες

Μονιμοποίηση ή ξενηλασία

- **Πολιτική ανάσχεσης γιατί ήταν δημόσια απειλή**

υπηκοότητα μόνο όσοι ήταν ομογενείς όσων τα παιδιά γεννήθηκαν ή πήγαν σχολείο στην Ελλάδα.

- Ωστόσο, η μεταναστευτική εργασία «αναζωογόνησε τομείς με φθίνουσα απόδοση».

- Κάτω από συνθήκες παραβίασης νομοθεσίας (πχ. Μανωλάδα) και φοροδιαφυγής